

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 50 „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 50 „

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Panama és államosítás.

Az örömteljes millenárius évnek alig vagyunk a kezdetén, már is a fenekén vagyunk a leggyalázatosabb Panamának. Egy hét se telt el és két főispán, egy alispán, egy képtári igazgató és egy tanterületi főigazgató kerültek bele a korrupciónak piszkos fertőjébe.

Miklós Gyula kezdte e diszes névsort — Svastics Benő zárja be azt. Zárja? Ki tudja a holnapnak nem lesz-e meg a maga szenzációja?! Ahol egyszerre ilyenek kerülnek felszínre, mennyi lehet ott még a mélyen elrejtve?!

Nagyobbá teszi ezt a hirtelen előbukant korrupció-tengert az a körülmény, hogy csaknem egyszerre tűnik fel e szörnynek minden fajtája.

Egyik viczinális irányban használja fel az államtól nyert méltóságát, hivatalos befolyását, zsarol községeket és egyeseket egyaránt. Másik a vezetése alatt álló hivatal szolgájától nem restel kölcsön venni hivatalos pénzből, hogy avval fedezze pazar költségeit és halálba kergeti jóhiszemű alattvalóját, ki szolgálja létére nem bírta elviselni a sikkasztásnak gyanúját sem.

A harmadik valósággal örülten költi el az országgyűlés által még meg sem szavazott rengeteg összeget. Kétezer tanitónak kétszáz forinttal lehetett volna

belőle megjavítani évi fizetését. Ő elpocsékolta nem egészen egy esztendő alatt. Művészi becsü képekkel és szobrokkal kellett volna beszámolnia és előáll néhány hitvány utánzattal és másolattal. Az elszámolás elől az örültek házába menekül. Megőrülése előtt hat nappal 10,000 frtos gyémánt-ékszert küld egy párisi barátjának, ki neki «segédkezett» a vásárlásoknál is.

Ez mind nem elég. Mikor százezrekre menő összegekről van szó, akkor ráérnek elcsipni egy kisebb kaliberű sikkasztást is. Duplán számította magának a mosonyi alispán az utazási díjakat sőt egyszerre két irányban is utazott. Természetbeni lakása volt, kiutalt mégis magának 140 frtot e czimen. 137 frtról nem tud elszámolni. Néhány számadási aktát eltüntetett. De a mutatkozó hiányokat kipótolta mind. Tisztviselő társai — kettő hijával — mind hibásak, legalább a kötelességmulasztásban, lanyha ellenőrzésben és szabálytalan kezelésben, azért nagybüszkén kimondják, hogy 24 óráig sem szolgálják együtt a vármegyét Tóth Imre alispánnal. Miklós Gyulát pedig és Pulszky Károlyt rehabilitálni akarják.

Méltó befejezésül jön a zalai főispán esete. Egy nagy kormányparti matadornak, a csáktornyai mandátum liferánsának szégyenteljes bukása. Több mint évtizedre visszanyulnak bűnei. Z s a r o l j a

tisztársait, váltókat irat velük alá, befolyását áruba bocsájtja, pénzért czimeket szerez, hitbizományi engedélyt eszközöl ki, a választási kasszát hűtlenül kezeli, az árvák pénzére nem ügyel. És mikor feljelentést tesznek ellene — — lemond; mintha azzal mindennek elég lenne téve.

A közvélemény pedig ezek láttára oda kiált az iskolaügyeket tárgyaló honatyáknak, hogy ne az iskolákat államosítsátok, hanem a közigazgatást! Komoly ez a szó? Hát nem az állam, nem a kormány ellenőrzése alatt történtek ezek a hibák, visszaélések és sikkasztások.

Nem ismerte-e a kormány régen Pulszky Károly megbízhatatlanságát. Magán emberek nem mertek volna a kezére bizni semmit és a kormány rá mert bizni majdnem fél milliót! Sokféle jövedelmező állását nem találták elégnek, megtették még 5000 frt évi fizetéssel kiállítási tanácsosnak. Két gyűlésen volt jelen összesen; egy-egy gyűlésért 2500 frtot adott neki a kormány.

Nem ismerte-e a kormány a Miklós Gyulát és Svastics Benőket? Nagyon is jól ismerte. Azért ültette valóságos erőszakkal a borsodi főispáni székbe Miklóst, azért türte 16 esztendőig Svastics zalai gazdálkodását.

Lehet-e ezek után komolyan várni a helyzet javulását az államosítástól? Valóban ez lenne a szörnyű bajok panacea?

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A magyar nóta.

Az érzelem igazi hangja a dal. A hol megrezeg a szív, ott hamar felcsendül a nóta; ha az érzelem árja medréből kicsap, rendesen dallá változik. Örömmel bánatnak meg van a maga hangja; s az öröm fokozódik a fájdalom enyhül, ha dalban törhet magának utat.

Mi magyarok pedig határozottan dalos nemzet vagyunk. Hazaszeretet, honfibanat, szerelem, keserűség dalban árad ki a magyar ember szívéből. Kurucz dalok, Kossuth-nóták, népdalaink, bakanótáink mind megannyi példák reá. Nincs a világon nemzet, mely a maga nemzeti zenéje mellett olyan szívből tudna mutatni mint a magyar. Ha a mező kiszökdül a pacsirta dalával együtt hangzik a szántóvető ember danája. Még nemrég is ahol magyar társaság jött össze, alig hogy tul voltak az ismerkedésen és az első poharon, már hangzottak a régi rikató nóták és utánok a pajzánfrissek; s ha volt vállalkozó csakhamar ropták a tüzes csárdást. Mikor müdarabok, polkák, valzerek után egyszerre felhangzik egy jó csárdás, még aki sohasem tánczolt, annak is minden izma tactusra rezzen meg. Az pedig bizonyára nem e sorok írójával esett meg először, hogy külföldi bolyongása közben egy rokkant *verklíst* majd össze csókolt azért, mert egy agyoncsépt magyar nótát nyafogatott rozoga sipládájával.

És itt nem csupán a szokás és a nemzeti elfogultság vezet bennünket. A magyar nóta, — persze nem az idéltlen utezaidal, hanem az igazi zamatos kivált a régi magyar nóta — valóban szép. Sokszor már szövege egy-egy irodalmi gyöngyszem, egyszerű alakban remek gondolat, mélységes érzelem. De dallam dolgában is kiállja a magyar nóta java a versenyt az európai népek bármelyikének népdalaival.

A magyar nóta első jellemvonása a strofás beosztás. Többnyire négy sor képez egy versszakot, melyben rendesen két-két sor (páros vagy ölelkező rendben) egy dallamra megy. A különböző versszakok szabály szerint mind ugyanazon dallammal bírnak. Ez a strofás beosztás azonban nem lényeges.

Lényegesebb és jellegzetesebb a magyar nótára az üteny és melódia. Ezek adják a magyar nótának zamatát.

A magyar nóták *üteny* szempontjából két-félék: hallgatók és csárdások. A hallgató nótában tulajdonképpen nincs tactus, hanem a zenei időmérték teljesen a szöveghez simul, annak szótagmértékét és hangulatát követi. Azért a hallgató nótát hangszereken csak úgy lehet jól játszani, ha a játszó gondolatban a szöveget éneklí és átérzi. Azért más az ily nóta időmértéke és előadása minden versszak mellett. Innen van, hogy a hallgató nótát tökéletesen leköltázni lehetetlen; innen továbbá az, hogy aki a magyar dal szellemét nem ismeri és azt csak papirosról játszza, élvezhetetlenül adja elő.

Ellenkezőleg a csárdás már pontosan meg-

tartandó páros, többnyire két-negyed tactusban halad. Dalolni azonban ezt is sokszor a hallgató módjára üteny nélkül szokták.

Páratlan ütenyben írott magyar nóta alig van; s ha akad, az idegen ízű, mely mindjárt a verklíst juttatja az ember eszébe.

Jellemző a magyar nótára az is, hogy szereti a trochaeus-jambus menetet. Szereti a verset négy szótagos ütemekre osztani s az első és negyedik szótagot jól meghuzni. Négy-nyolczados ütemnél az ütem első és nyolcadik tizenhatodát tartja ki, a közbeeső szótagokat pedig egyenletesen peregetti le. Ezért nem igen alkalmas magyar nóta szövegűül az egyenletes, időmértékes vers; hanem annál alkalmasabb az ütemes, kivált páros szótagu ütemekből álló költemény.

A magyaros ütem mellett a sajtáságos melódia is jellemzi a magyar zenét.

Mivel a zene általában csak határozatlan hangulatot fejez ki, nem pedig határozott gondolatokat és érzelmeket: azért a melódiáról is nagyon bajos megmondani, mi teszi azt magyarossá. Amint a magyar dal költőjének a magyar szív és érzés sugallja a melódiát, úgy a hallgató is szívével, nem eszével ismeri azt fel. Egy bizonyos, hogy a legszebb magyar nóták melódiája szeret skálaszerűleg haladni. Sokszor egész skálarészletekkel találkozunk. Azonkívül a melódia többnyire tercere, quartra és quintre ugrik; a nagyobb ugrások (tán az octávot kivéve) ritkák és általában a melódia gyakori merész ugrándozása nem magyaros.

Kortes rendszerrel hiában fogunk államosítani is. Addig mig mindenféle hivatalnok főérdemének, főqualifikációjának a korteskedést tekintik, addig nem fog segíteni sem államosítás, sem megyei autonómia. A kortes rendszer szülte a korrupció, zúditotta reánk annak piszkos tengerét: csak úgy irthatjuk ki a bajt, ha betömjük annak forrását.

Isten béke kellene Bánffynak és gyönyörűség pártjának, — de kortes rendszerrel, jogfosztással. Ám lássa a következményeket. Ki mint vet, úgy arat.

A holt kézről szóló törvény hatályaon kívül való helyezése.

Az u. n. holt kézről szóló törvényre támaszkodva, mely a fennálló egyházaknak az ingatlan vagyonszerzését tiltja, telekkönyvezető hivatalaink, a betét szerkesztések alkalmával, időről-időre, még legutóbb is, akadályokat gördítettek az egyházak által örökölt, vagy szerzett ingatlan javak átírása elé.

A holt kézről szóló törvényt az állam féltékenykedése, mely mindig sanda szemekkel nézte az egyházak erősödését, hozta létre, s épen azért izoláltan, a rideg jog szempontjából tekintve sohasem állotta ki a kritikát. Hiszen ha szabad bármily alárendelt célt, esetleg magát a bünt szolgáló társulatoknak ingatlan vagyont szerezni, miért lenne tilos az egyházaknak, melyek más eszközökkel ugyan, de ugyanazon célt szolgálják, mint az állam — az alattvalók jólétét?

Annál örvedetesebben érint tehát bennünket a m. kir. kuria február 1-én tartott s teljes ülésben hozott és így törvényerővel bíró határozata, melynek értelmében az egyháznak ingatlan vagyonszerzését tiltó, ugy nevezett holt kézről szóló törvények, nevezetesen az 1498. évi 55. és 65., az 1647. évi 17. és az 1715. évi 16. törvények jelenleg a szokásjog és az ország magánjogi intézményeinek fejlődése következtében érvényességüket veszítettnek tekintendők. Mért is kuriai teljes ülési határozat következtében a bíróságok valamennyi recipiált

Azonkívül a magyar nóta gyakran változtat skálát, de szabályosanszokott a rokon skálákba átmenni: a dominans és subdominans skálájába (c-ből g-be vagy f-be) vagy az egyenlő előjegyzésű skálájába (c durból a mollba). Merészebb átmenetek ritkák.

Akik a zene fizikájával és az emberi fül élettanával foglalkoznak (pl. Helmholtz, Wundt), azt állítják, hogy a skálaszerű és tere-quant accord-szerű hangcsoportok együttesen vagy egymás után a legkellemebb élettani hatást gyakorolják az idegrendszerre és egyúttal a zenének legtermészetesebb elemeit képezik. S éppen ezen elemek uralkodnak a magyar nótában.

Innen van, hogy az igazi magyar nóta könnyű, fülbemászó és felejthetetlen. Ez az oka továbbá annak, hogy a magyar dalt könnyű kísérni s a kíséret mindig tiszta és a legkellemebb összhangokat adja. És talán ebben rejlik a magyar zene szépségének titka is.

A magyar nóta ezen természetes szépsége dacára el kell ismerni, hogy a magyar népdal egyszerű, kezdetleges műfaj. De olyan, melyben nagy műérték lappang, csak legyen zenei tehetség, mely azt kitudja aknázni. Akik a magyar nótát a motivumokban és gondolatokban való szegénységről vádolják, azok abban hibáznak, hogy népdalunkat magasabb zenei művekkel mérik össze. Ez oly hiba, mintha valaki egy népmesét Göthe Faustjával állítana párhuzamba. A reminiscenciából összeférezelt értéktelen újabb nóták eszmeszegénysége nem bizo-

nyit semmit. A régi klasszikus magyar nóták pedig nemesak az érzelem mélységében, a különféle hangulatok remek festésében, hanem a motivumok változatosságában is versenyeznek akármely nemzet népdalaival.

S a mint más művelt nemzeteknél is a népies zenéből fejlődött a műzene, úgy a magyar népies zene is kiválóan alkalmas volna a fejlesztésre, arra, hogy nemzeti jellegének megóvása mellett a modern zeneművészet magaslatára emelkedjék. (Kár, hogy ez irányban az illetékes tényezők oly keveset tesznek).

A magyar népdal fejlesztésének egyik módja volna az, hogy a népdal mellett (nem helyett) kifejlődjék a magyar műdal, esetleg versszakonként változó melódiával. Lehetne ilyen műdal: hazafias, szerelmi dal, bordal, románc, ballada stb. Egy pár példa van is rá irodalmunkban.

A magyar népdal fejlődése magával hozná a népszínmű fejlődését is tréfás operetteké, s helyiyel-közzel zenés drámákká. Egyik-másik népszínműből a Bajazzókhoz vagy Parasztszerű opera is kifejlődhetnék. (Természetesen nem úgy, hogy egyszerűen magyar népdalokból férceljenek össze operát.) De főképp a történeti drámák adnának alkalmas anyagot operathémákra, melyekben a művészi zene volna egyúttal magyaros, és nem csupán a nevek és a kosztüm.

A szoros értelemben vett népélet a maga egyhanguságával drámai anyagot keveset ad; s a mit ad, azt Szigligety és Tóth Ede régen

nyit semmit. A régi klasszikus magyar nóták pedig nemesak az érzelem mélységében, a különféle hangulatok remek festésében, hanem a motivumok változatosságában is versenyeznek akármely nemzet népdalaival.

Kiegyezési tárgyalások félbeszakadása.

A Budapesten folytatott kiegyezési tárgyalások sok dologban nem vezettek eredményre. Egyes kérdéseknél lényeges nézeteltérések voltak, minek következtében a tárgyalásokat félbeszakították és írásban fogják folytatni.

A kvótábizottságba mind a két kormány részéről 15—15 tagot fognak beválasztani. Mig pedig 5 főrendet és 10 képviselőt.

Boris kitérése.

Az *Osservatore Romano* a Vatikán hivatalos lapja e hó 6-án esti kiadásában a következő kommunikét tette közzé:

Ha Boris hercegnek a görög schizmatikus egyházba való ugynevezett áttéréséről hallgattunk, azért történt, mert azt reméltük, hogy ilyen botrányra nem fog kerülni a dolog. Reméltük ezt annál is inkább, mert megbízható forrásból tudtuk, hogy a pápa az atyai engedékenységek legvégsőbb határáig elment, a mennyiben kijelentette, hogy a latin ritusból a bolgár görög-katholikus ritusra való áttérésbe beleegyezett volna. Ez azonban — mint látszik — nem volt elég. Tehát csak az marad hátra, hogy sajnáljuk az olyan herceget és fejedelmet, a ki az egyházat, melyben született, annyira megsérti, a pápának oly fájdalmat okoz és népe és a katolikus világ előtt páratlanul álló, hallatlan botrányt idéz elő.

Szófiából, Bulgária fővárosából pedig azt jelenti egy hivatalos távirat, hogy *Mária Lujza* fejedelemszony még a mai Orient-expresssel Dél-Franciaországba utazik.

Rómából arról értesítenek bennünket, — ami különben magától érthető dolog — hogy Ferdinánd fejedelem ünnepies kiközösítésére nincs szükség.

A vatikánban az a fölfogás uralkodik, hogy a fejedelem úgy is kiközösítette saját magát az egyházból. Ezentul nem is engedik meg, hogy Ferdinánd fejedelem az egyház szentségeivel éljen.

A Neue Freie Presse a magyar kormány bécsi félhivatalos szócsöve különben hosszú távirati tudósításban ad számot a tárgyalásokról, a melyeket a két kormány tagjai Budapesten egymás közt folytattak. Terjedelmes bevezetés után azt jelenti, hogy a most félbeszakított kiegyezési tárgyalásokat csak márczius elején fogják folytatni, minthogy a két pénzügyminisztert a költségvetési vita nagyon elfoglalja.

A tárgyalások egyedüli eredménye eddig az Osztrák-Magyar Bankhoz intézett azon jegyzék, amelyben felszólítják a bankot, hogy a bankprivilegium megújítására szükséges tárgyalásokra minél előbb küldje ki megbízottjait és az ügy sürgősségére való tekintettel az írásbeli elintéztést mellőzze. Elvben megállapodtak továbbá a bank új szervezetének tervében és a 80 millió adósság visszafizetésének módozataiban és felkérték a bankot, hogy képviselőt lássa el a szükséges instrukciókkal.

A fogyasztási adó tekintetében csak az előbb Bécsben történt megállapodásoknál maradtak.

A nézeteltérések legnagyobbak azonban a kérdésekben, a melyekben a kereskedelmi miniszteriumok vannak érdekelve. Ezeknek a kérdéseknek tárgyalását írásbeli uton is folytatják. Beavatott körökben azt mondják, hogy a Déli Vasut államosításáról most nem volt szó.

A kormányoknak egyáltalában nincs szándékukban, hogy a kvótábizottságoknak akár konkrét, akár elvi előterjesztést tegyenek. Elhatározták, hogy az osztrák Reichsrath megnyitása után mindkét parlamentben javasolni fogják a kvótábizottság megválasztását.

A vasutszabályozásokra vonatkozó kérdéseket az alatt a feltevés alatt vonták be a tárgyalásokba, hogy az erre vonatkozó javaslatokat a kiegyezési javaslatokkal egyidejűleg fogják a két törvényhozás elé terjeszteni, letárgyalni és ő felségének szentesítés végett előterjeszteni.

A magyarországi katolikus egyház autonomiáját szervező gyűlés tagjainak választási módozata.

(Jóváhagyott az apostoli királyi felség által 1869-ik évi okt. 25-én 20340-ik sz. a.)

Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter tegnap olvasta föl az országgyűlésen a Felső azon leiratát, melyben az autonomiai-kongresszus összehívását engedélyezi. A legfelsőbb leirat egyszersmint megerősíti erre az alkalomra az autonomiai-kongresszus tagjainak választásáról szóló 69-iki szervezeti szabályokat, melyek szerint akkor történtek is választások.

feldolgozták. A nép dala és táncza az, ami divatját nem mulja, ami unalmassá nem válik soha. Ezt kell tehát a színpadra vinni, de idealizálva, művésziileg feldolgozva. Össze kell szedni a magyar népdalok motivumait, s magyar stílusban operetteké vagy zenés drámákká feldolgozni. Így lehet a paraszti népszínművet szalonképessé tenni; ez a tér a magyar nóta fejlődésére; ez a magyar zene jövője.

Azonkívül Magyarország a maga változatos népeletével, magyar, német, oláh, tót, rác népviseletével, dalaival és tánczaival oly tarka színpadi képekkel szolgálja, mint tán a föld egy tája sem. S a török időkben, a Rákóczykorból, a jobbágyvilágból sőt a mai korból is kitűnő komoly és tréfás témákat lehetne kölcsönözni.

De talán a magyar nóta egyáltalában alkalmatlan a fejlődésre a művészi színvonal megközelítésére? Akadnak, akik azt mondják. Ezek ellen elég egy Liszt Ferenczre, egy Erkel Ferenczre hivatkozni, akik magyar motivumokból világhírű műdarabokat tudtak teremteni. De persze ehhez Lisztnek és Erkelnek kell lenni; — s azonfelül magyarnak. Aki magyarul nem érez, akinek a magyar gondolkodás mód, érzelem és történet idegen, az nem lelkesülhet a magyar nótáért sem. Az a baj, hogy nálunk sok a cseh muzsikusz; és a zeneértő közönségben sok az előítélet. No de majd csak támad egy magyar zeneszerző, kinek lángese a sárban hanyódo gyöngyöt utóljára is méltó helyére emeli fel.

Bár a kongresszus megtartásának ideje még nincs kitűzve, de azért időszerűnek tartjuk az említett szervezeti szabályokat már most egész terjedelmükben közölni.

*

1. §. A magyarországi kath. egyház autonómiáját szervező gyűlés egyházi és világi tagokból áll, oly arányban, hogy az előbbieket egy harmadát, az utóbbiak kétharmadát teszik az összes tagoknak.

2. §. Mind az egyházi, mind a világi tagok, kivéve a püspöki kart, mely a 4. §. a) pontja alatti módozat szerint jelenik meg, képviselők alapján vesznek részt a gyűlésben.

3. §. Mind az egyházi, mind a világi képviselők közvetlen választás útján nyerik megbízatásukat.

4. §. Az egyházi rend képviselve leendő

a) a négy érsek, husz püspök és a pannonhalmi főpát által, mint a ki külön egyházmegyeterületnek püspöki joghatósága kormányzója; ha a püspök akadályozva volna, helyettese, — ha pedig a püspöki szék nincs betöltve, a káptalani helyettes foglal helyet a püspökök sorában;

b) az összes káptalanoknak a négy érseki tartomány szerint saját keblükből választott egy-egy küldöttje által;

c) a tanügygyel tuzetesen foglalkozó öt szerzetes rendnek, jelesül a prémontrei, (két tartományuk egynek vétetvén), cisztercita, szentbenedek és kegyesrendieknek, valamint a minoritáknak saját rendtársaik kebeléből választott egy-egy képviselője által; végre

d) a világi papság részéről, beleértve a külön nem képviselt szerzetek áldozárait is, egyházmegyénként választandó 34 papi képviselő által

5. §. A káptalani képviselet titkos szavazat útján aképen jön létre, hogy minden egyes káptalanban a tagok szavazategyei a káptalani gyűlésben összeszedetvén, arról, ki mennyi szavazatot nyert, jegyzőkönyv vétetik fel, amely a káptalani főnök által a megyéspüspök útján az illető tartományi érsekhez küldetik be, ki egy öttagból álló, az érseki káptalan tagjaiból ugyanazon káptalan által választott bizottság közbejöttével a szavazatokat összeszámítja s annak, aki a legtöbb szavazatot nyert, a megbízó levelet kiállítja.

6. §. Az öt szerzetesrendnek képviselete úgy létesül, hogy az egyes szerzet, (ház, convent, kolostor) tagjainak szavazategyei a szavazók gyülekezetében szintén a titkos szavazás módozata szerint összeszedetvén, az eredményről jegyzőkönyv vétetik fel és az a házfőnök által a rendfőnökhöz beterjesztetik, ki a rendi kormánytanácsosok vagy kormánysegédek hozzájárulásával összeszámítottván a szavazatokat, a legtöbb szavazatot nyertnek a megbízó levelet kiállítja.

7. §. A világi papság és a külön nem képviselt szerzetek áldozárai részéről választandó 34 képviselő az egyes püspöki megyék közt tekintettel a megyebeli papság létszáma és másodrendben az ottani kath. hívek számárányára, következőleg oszlik meg:

	papi képv.
Az esztergomi érseki megyére esik	3
az eperjesi püspöki	1
a veszprémi	2
a besztercebányai	1
a nyitrai püspöki	1
a pécsi	1
a szombathelyi püspöki	1
a váci	1
a munkácsi	2
a fehérvári	1
a győri	2
a kalocsai érseki	2
a nagyváradai	1
a csanádi	2
az erdélyi	1
az egri érseki	2
a rozsnói	1
a szepesi	1
a szathmári	1
a kassai	1
a gyulafehérvári érseki	2
a lugosi püspöki	1
a nagyváradai g. sz.	1
a szamosújvári	2
Összesen	34

8. §. Ezen papi képviselők választásában a káptalani tagok s a külön képviselt szerzetesrendek tagjai nem vesznek ugyan részt, de a választók szabadságában áll azokat is papi képviselőkül megválasztani.

9. §. A választás maga az esperesi kerületekhez tartozó papok részéről az e végett egybehívott kerületi gyűlésen, — az esperesi kerületekhez be nem osztott püspöki székvárosok vagy más helyek papsága és a külön nem képviselt szerzetek áldozárai részéről pedig az illető főesperes által e célból összehívott külön papi gyülekezeten titkos szavazás útján akképpen történik, hogy beadatván a szavazategyek, melyek annyi nevet foglalnak magukban, ahány papi képviselő ama megyére esik, azok összeszámítottatnak s arról, ki mennyi szavazatot nyert, jegyzőkönyv vétetik fel, mely a megyei püspökhöz küldetik be.

Azon áldozárok részéről, kik egyházmegyék keblén kívül tartózkodnak, a választás olyképp eszközöltetik: hogy annak nevét, kire szavazatjukat adják, lepecsételt boríték alatt, melyre feljegyeztetik, hogy a levél az autonómiai választásra vonatkozik, saját megyés püspökhöz küldik be, az átvett levél pedig annak idején, felbontatlanul, a szavazatokat összeszámító bizottság elébe terjesztetik.

10. §. A megyei püspök egy öttagu, a papi képviselők választása alkalmával a megyei papság által külön levélben, melyet a püspök bont fel, választott bizottság közbejöttével a szavazatokat összeszámítja, s azoknak, kik a szavazás folytán az egész megyében viszonylagosan legtöbb szavazatot nyernek, mint megválasztott papi képviselőknak a megbízó leveleket kiállítja.

11. §. A világiak a szervező gyűlésen képviseltetnek:

a) a világi kath. kegyurak részéről választandó 4 képviselő által.

b) az egyházmegyék szerint külön választókerületekben a kath. hívek lélekszámához mért arányban szabadon választott világi képviselők által.

12. §. A kath. kegyurak az illető megyéspüspök felszólítása folytán az összes kegyurak sorából négy nevet magokban foglaló zárt szavazategyeket közvetlenül az ország hercegprímásához intézik, ki a legtöbb szavazatot nyerteknek kiállítja a megbízó levelet.

13. §. A világi képviselők választására minden püspöki egyházmegyében külön választókerületek is alakítottatnak, olyformán, hogy tekintettel az I. pontban megállapított arányra, egy-egy kerületre mintegy 60,000 lélek essék, ez összegnek felét meghaladó hívek száma pedig külön választó kerület alakítására alapul szolgáljon.

(Folyt. köv.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Február 7.

Érdekes ülése volt ma a képviselőháznak. Két nagy szónok: Ugron és Hock gyönyörködtették a házat és a karzatot.

Az ós-székely pártvezér ismét úgy lépett fel, mint a katolikusok szószólója; valóban kár, hogy ezuttal el lehet mondani róla: miscet quadrata rotundis.

Kétségkívül a magyar katolikusok érzelmeit tolmácsolta, mikor az autonómiát sürgette és kárhoztatta a Wlassich-féle halogatást. De nem találta a katolikusokat táborában akkor, mikor a főkegyuri jogot államjognak deklarálta. Ajánljuk a nagy katolikus Ugronnak, hogy tanulmányozza Fraknoi püspök gyönyörű könyvét a főkegyuri jogról.

Hock beszéde ezuttal is élvezetes volt. Pompás, találó hasonlata a kirakó vásárról kitűnő volt. Beszédje mint rendesen, ma is éles volt. Egyik sértő megjegyzése majdnem háborúságot idézett elő, — de szerencsésen kivágta magát, — hogy utasítsa rendre az elnök — Nagy Frigyes. Mire a Jupiter tonans beérte egy kegyes mosolylyal, feddés helyett.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schober Ernő, Perczel Béni, Illyés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy, Wlassich, báró Fejérváry.

A jegyzőkönyv hitelesítése után

Elnök jelenti, hogy a közös függő államadósságokat ellenőrző bizottságba az elhunyt gróf Nemes Vincze helyébe ifj. gróf Pálffy János neveztetett ki, és hogy a bizottság elnöké gróf Esterházy Miklós Mórictot választotta meg.

Bemutatja ezután az elnök Szeged város feliratát, a melyben a város azt kéri, hogy az Ausztriával fennálló vám- és kereskedelmi kiegyezés megújításánál a magyar érdekek megvédésére nagy súly fektetessék. A ház a feliratot a kérvényi bizottságnak adja ki.

A napirend során

Madarász Imre szól elsőnek a **vallás- és közoktatásügyi költségvetéshez.**

A népoktatás előhaladásának első feltételét a jó iskolák képezik. Szükséges tehát, hogy kellő számú népiskola legyen, a melyekben jó tankönyvekből kellő ellenőrzés mellett tanítsanak. Természetesen a tanító hiányon is segíteni kell. A tanfelügyelői rendszert rosznak tartja, mert e mellett az iskolák 32%-a ellenőrzés nélkül marad. Talán segíteni fog ezen a bajon az iskolalátogatók intézményének újjászervezése.

Kell, hogy az iskolák ne csak oktassanak, hanem nemzeti és vallásos irányban neveljenek is. Csak magyar tanítókat lehessen alkalmazni és csak magyar szellemben írott könyvekből tanítani. A nemzetiségi vidékeken pedig az ingyenes oktatást kellene meghonosítani.

De a nevelésnek még vallásosnak is kell lennie. A vallásra szüksége van az államnak, a vallás politikai szükség. Az egyháznak és az államnak kölcsönösen kell támogatni egymást a nemzeti nagy célok elérésében. Így aztán nagygyá és hatalmassá lehet tenni a házat. A nőemancipációról szólva kijelenti, hogy annak nem örül. Nem szabad kiragadni a nőt abból a körből, melybe őt a természet helyezte. A tételt elfogadja. (Helyeslés.)

Ugron Gábor nem szándékszik bonczkés alá venni azokat a sajnálatos eseteket, a melyek most e házra s a belügyi és kultusz vitára nehezdednek. Ő a kultusz miniszter beszédével kíván foglalkozni. A miniszter a kongrua kérdés rendezését a legközelebbi időre ígérte. Szóló konstatálja, hogy ez az ügy már régóta húzódik s ő nem mer megbízni a miniszter ígérétében. Kifogásolja azt is, hogy a katolikus autonomia szervezésére hivatott kongresszust a millenniumra és a választásokra való tekintettel »ad Graecas Calendas« elodázza. A helyett, hogy a miniszter a szinpadra hatásra törekedve a királyi rezolúciót itt a házban felolvasta, jobb lett volna a kongresszust az országban előkészíteni. A katolikus autonomia sürgős szükségességét senki sem tagadhatja. Mit gondol a miniszter, hogy ő az új választások után is itt fog ülni székeben. (Derűtség.) Azért már most kellene intézkednie. Ha a katolikus egyházat elszakították az államtól, adják meg neki azt a jogot, melyet minden egyháznak megadtak. Magyarországon mindig helytelennek tartotta ezt a politikát, mely felszabadítja a felekezeti szellemet. De ha már felszabadította, akkor keresnünk kell a megoldást is, mely pedig csak az egyenlő jogokon alapulhat. Most úgy állanak a dolgok, hogy ha sérelem esik pl. a görög keletiek autonómiáján, az nem fáj sem a protestánsoknak, sem a katolikusoknak és viszont. Ő azt akarja, hogy az egyházak érdekei találkozzanak! bizonyos egység jelentkezzék az érdekekben; ekkor aztán megszűnik a licitáció, de megszűnik a **kihasználás is.**

Az egyházak állami dotációjánál a miniszter egyelőre úgy tervezi, hogy a segélyezés évről-évre történjék. Ő ezt nem helyesli, mert így függőben vonának az egyházak a kormánytól. Az egyházak igyekeznének politikai szolgálatokat tenni a kormánynak, hogy minél nagyobb segélyezést kapjanak. A segélyezést állandóan és arányosan törvényileg kell megállapítani.

A katolikus egyház feletti legfőbb kegyuri jog szerinte a királynak nem személyes joga,

hanem az állam joga, melyet a király gyakorol. Utal arra, hogy az erdélyi fejedelmek, bár református hiten voltak, e kegyuri jogokat gyakorolták.

Most, hogy a katolikus egyház megszűnt uralkodó vallás lenni, s a katolikus egyház autonómiai alapokon akar szervezkedni, korlátozásra kerülnek a királyi kegyuri jogok is. Kívánatos, hogy szedjék most le a katolikus egyháztól az arany bilincseket, melyeket mint uralkodó egyházra raktak.

Ő nem kívánja az egyházat úgy elválasztani az államtól, hogy ez elválasztásból minden hosszu az államra, minden megszorítás és hátrány az egyházra hármozzék. Az önkormányzatnak a legteljesebbnek s legfüggetlenebbnek kell lennie s az állam csak akkor lépjen közbe ha az autonomia túllépné hatáskörét, vagy nemzetellenes tendenciákat ápolna. Az ilyen esetben azután meg legyen a joga az államnak közbelépésre s ez a jog törvényileg is biztosítottassék.

Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint utasítja a ház a kultuszminisztert, hogy terjeszzen elő törvényjavaslatot, mely az egyenlőség, a viszonyosság, az önkormányzat alapján egyfelül rendezze az összes egyházak és az állam közötti viszonyt, másfelől az állam felforgatására törekvő, az állam integritását megátaladó, a magyar nemzet és az állam nyelve ellen gyűlöletet szító egyházak és iskolákkal szemben esetről-esetre a visszaélés mérvéhez képest lehetővé teszi a törvényhozási, kormányzati eljárást. (Élénk helyeslés és éljenzés a szélső baloldalon.)

Hock János bizik az autonómiai kongresszusban, hogy az kifejezést fog adni Ugron irányelvének. Ugron tervezete annak biztosítása lenne, hogy lehet valaki egyházának hű fia és a mellett jó hazafi. A miniszternek a kongrua ügyében tett kijelentésére megjegyzi, hogy a miniszter a komoly törvényhozási akció terére lépett.

A katolikusok eddig úgy voltak az autonómiájukkal, mint a kereskedő, aki vásár idején kiteszi a kirakathba a legszebb portékáit s azután ismét beveszi őket: a kormány is a választások előtt mindig kirukkolt az autonómiára vonatkozó ígérettel. Az autonomia jogosságát mindenki elismerte s a kormány mégis mindig huzza-halasztja. Szóval kijelenti, hogy mekivánja a »kultusz paritászt« és a jogegyenlőséget.

Az egyházpolitikai törvények után már nem lehet halasztani e dolgot, ha a kormány az egyházpolitikát meg akarja attól a látszattól óvni, hogy az egyes felekezetek meggyengítésére volt irányítva. Azt hiszi, hogy a pártrendszer volt oka a kérdés ily hosszu halasztásának. Ha a kormányválságok pártválsággal is jártak volna, akkor már régen meg lenne az autonomia. Sajnos, azonban nálunk csak a miniszterek buktak, a párt mindig megmaradt.

Nálunk a kormányzatot mindig familiáris intézménynek tekintették, a melyet néha per prokuram vezettettek a család egy-két jó barátjával, míg a majoreszko bele nem nőtt. (Derűtlenség.) Az anyagi érdekek legkülönbözőbb szálaival fűzték a kormányzathoz az ország különböző hatóságait és testületeit. Így szervezték nálunk a közigazgatást s a püspököket is a főispánok mintájára akarták szervezni. Nem az autonómiát féltették megadni, hanem az ehhez kötött politikai szabadságot. Végre azonban felébredt a katolikus közvélemény és meg akarta tudni, hogy mi lesz az autonómiával. A miniszter beszédéből örömmel látja, hogy össze akarja hívni a kongresszust, a régi választási rendszer alapján, de azt szeretné, ha azt minél előbb összehívják. Szükséges, hogy a miniszter az időpontot erre nézve megjelölje, mert nem bizonyos, hogy meddig tart a kormány élete: »Hunde wollt ihr ewig leben?« mondta Nagy Frigyes (Derűtlenség.)

Elnök: Kérnem kell a képviselő urat! —

Hock János: Kérni talán Nagy Frigyes! (Zajos derűtlenség.)

Elnök: Mosolyogva figyelmezteti Hockot, hogy szavai könnyen félre érthetők.

Hock János: Rosszalja, hogy a kongrua terén a miniszter fenntartja magának a revízió jogát. Így aztán a papok közül a ki a választásoknál liberális lesz, azzal szemben a miniszter is liberális lesz, a ki pedig a revíziót köve-

teli, azzal szemben a miniszter is revizionalista lesz. Az autonómiának és kongruának nem szabad kortes eszköznek lennie. A revízió jogát nem kell fenntartani.

Wlassich: Csalás az összeírásnál.

Hock így már helyes lesz. Az autonómiát az Ugron irányelvei szerint óhajtja.

Nem akar veterán egyesületet, a hol a kormány által kinevezett tagok néha-néha vakparádét rendezzenek. A költségvetést elfogadja.

Elnök az ülést 5 percre felfüggeszti.

Szünet után még csak **Szacsavay** beszélt. A kérvényeket holnap tárgyalják.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Február 8. Várad-velencei népkör bálja.
- > 8. A biharmegyei takarékpénztár közgyűlése d. u. 3 órákor.
 - > 9. A nagyvárad ev. ref. egyházközség bálja a Fekete Sasban.
 - > 9. A ker. csarnok palotájának felavatása. Disz-közgyűlés d. e. 11 órákor.
 - > 9. A gazdasági és iparbank évi rendes közgyűlése d. e. 10 órákor.
 - > 12. Nagykereskedők és nagyiparosok bálja a kereskedelmi csarnok termeiben.
 - > 15. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.
 - > 16. A szepítési egyesület közgyűlése d. e. 11 órákor.
 - > 16. A 48-as Népkör felolvasó-estélye.
 - > 16. A 48-as Népkör közgyűlése d. e. 11-kor.
- Február 16. A szepítészeti egyesület közgyűlése d. e. 11 órákor a városházán.
- > 16. Az önkéntes tűzoltó egyesület álarozos bálja a Fekete Sasban.
 - > 18. A nagyvárad kereskedő ifjak körének bálja a kereskedelmi palota dísztermében.
- Márcz. 8. A biharmegyei és nagyvárad nőegylet tárgysorsjátékának húzása.

UJDONSÁGOK.

* **Hárman valának . . .** A törvényhatóság által megválasztott szakbizottságok teendői sok terhet rónak a tagokra, az kétségtelen; éppen ez okból helytelen volna azt kívánni, hogy minden egyes tag minden szakbizottsági ülésen az óra pontosságával megjelenjék. Anyit azonban joggal el lehetne várni, hogy aki elvállalja a megtisztelő bizalmat, egyszer-más-kor részt vegyen a szaküléseken. Vannak városatyák, akiket vagy soha, vagy csak évforduló számba menő időközökben látunk a szaküléseken; pedig ezek az ülések igen fontos szerepet játszanak a város ügyeinek intézésében, mert hivatta vannak szakszerű véleményt adni a törvényhatóságnak. Nagyon sok ügyet a közgyűlés tagjai egyszeri felolvasásra alig érthetnek meg, s így az átsiklik a kellő megfontoláson. A különféle szakbizottságok közt mondhatni a legfontosabb, nagy horderejű hivatása van a jogügyi szakbizottságnak. És éppen ez a bizottság alig képes két-háromszori összehívásra megtartani üléseit; akkor is csak pár tag jelenlétében. Tegnap délutánra ismét több fontos tárgy volt napirendre tűzve. Össze is jött tanácskozni Dús László elnök, Tóth Márton előadó és dr. Várady Zsigmond bizottsági tag. A fontosabb kérdéseket tekintettel a megjelent tagok egyben összpontosult nagy számára, jobb időkre hagyták, néhány apróbb ügyben azonban véleményt mondtak. Így Torontálmegeye átiratát, mely szerint a karhatalommal visszahozatott cselédek visszahozatalát az állam ingyen teljesítse, — egyszerűen tudomásul venni véleményezik. Abauj-Tornamegye pedig azon feliratát kéri pártolni, hogy az állami és törvényhatósági hivatalokból átlépő tisztviselőknek szolgálati idejük kölcsönösen beszámítassék a nyugdíjazásnál. A feliratot helyesli a szakbizottság s pártolását véleményezi.

* **Magyarország képekben.** Igen szép képekből összeállított füzetek forognak egy idő óta közkezen a könyvvásárló közönségnél. A vállalat »Az ezredéves Magyarország és a millenniumi kiállítás« cím alatt be akarja mutatni a kiállítás nevezetesebb pontjait, a vidéki vá-

rosok nevezetességeit s az ország egyik másik legszebb pontját. A vállalat azzal a kéréssel fordult Nagyvárad városához, hogy segélyképpen szavazzon meg a vállalat támogatására 300-500 frtot. Vizsontszolgálatul néhány nagyvárad nevezetességet is bemutatna. Hivatkozik a fővárosra és a legtöbb vidéki városra, a melyek szintén szavaztak meg hozzájárulást. A képek mellett magyar, német, francia és angol nyelvű rövid ismertetőket közöl a vállalat.

* **Gyulai hírek.** A gyulai uri kaszinó felolvasás és tánczczal kapcsolatos estélye fényesen sikerült. Jelen volt a helybeli m. kir. honvéd-tisztikar is teljes számmal. Nagy hatást ért el báró Drechsel Gyula r.-kapitány a »Divatrol« tartott szellemes felolvasásával. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy Békésmegye törvényhatósága Széchenyi István grf. és Kossuth Lajos életnagyságu olajfestményü arczképe elkészíttetését, melyet a millenniumra tervezett, bizonytalan időre elhalasztotta; mindenesetre sajnálatos eljárás.

* **A telegdi anyakönyvvezető régi és újabb kihágása.** A telegdi anyakönyvvezető multkori megrovási kalandja után mosakodni próbálkozott, még avval is mentegette magát, hogy nem ő végezte a kérdéses alkalommal a polgári egybeadást. Elhittük neki, hiszen közhivatalnok. A mai posta azonban meglepetést hozott: a polgári házasság megkötéséről szóló hivatalos tanusítvány hiteles másolatát, melyet maga az anyakönyvvezető és nem helyettese irt alá. Ez a tanusítvány igen furesza szíben tünteti fel az állami érvénnyel bíró okmányok kiadására feljogosított anyakönyvvezető urat és az ő okmányait. Ezáltal egy újabb kihágásról is értesít bennünket telegdi tudósítónk. F. hó 6-án egy kath. vallású pár jelent meg előtte. A megtörtént polgári egybeadás után a felek kérték az anyakönyvvezetőt, mentené fel őket az aláírás alól; mert ellenkezik vallásos meggyőződésükkel, hogy mielőtt a templomban megesküdnének, magukat mint férj és feleség aláírják az állami anyakönyvben, hivatkoztak a **belügyminiszter 104.137. rendeletére**, melynek alapján, tekintettel vallási meggyőződésükre, felvannak jogositva az állami anyakönyvbeni aláírást megtagadni. Vattay Gyula anyakönyvvezető **ostobaságnak** minősítette a kath. pár kérelmét, és kérdezte tőlük: »ki tanította magukat erre?« A megkötött házasságról tanusítványt mindaddig ki nem adta nekik a nevezett anyakönyvvezető, míg alá nem irták az anyakönyvet. Ime az anyakönyvvezető ostobaságnak minősíti a belügyminiszter hivatalos rendeletét, azt figyelembe nem véve, kényszeríti a feleket arra, amitől felmenti őket a miniszteri rendelet.

* **Gróf Zichy Jenő expedíciója.** Mint egy Novorossiskból ma Budapestre érkezett telegramm jelenti, gróf Zichy Jenő Batumból nagy veszélyek és fáradoalmak között megérkezett Batumba. A rendkívül zord időjárás miatt az expedíció tagjainak sokat kellett szenvedniök. Orkászzerű szélvész dühöngött az utazás ideje alatt, közben pedig egyre esett a hó, mely ugyszólván lehetlenné tette az utazást. Bal eset is érte az expedíció tagjait, mely azonban szerencsére nem okozott nagyobb bajt. Suchunkaleh mellett ugyanis a postagőzöst, melyen a gróf és kísérei utaztak, felborította a vihar. A bátor utasokat azonban kimentették a vízből. Ilyen viszontagságok után végre pihenőt tartottak Novorossiskban, ahonnan hétfőn érkeznek Odesszába.

* **Diszes esküvő Nagybaródon.** F. hó 4-én esküdött örök hűséget Szabó Gusztáv végzett gör. kath. theologus szép arájának Pallady Sámuel nagybaródi földbirtokos leányának Mariskának. Délelőtt 10 órákor jelentek meg a polgári anyakönyvvezető előtt, hol a tanuk Telegdi József orsz. gyűlési képviselő és Bolki György szakaszi körjegyző voltak. Délután 4 órákor indult a szép nászmenet hosszu kocsis sorban a gör. kath. templomba, az esküvőre. Az esketést, a vőlegény sógora Szfurla György, cseh plébános végezte szép beszéd kíséretében. Nászasszonyok voltak: Telegdi Józsefné és

Jernea György né. Násznagyok pedig Tegledi József orsz. gyűlési képviselő és Jernea György nagylétei esperes plébános voltak. Nyoszolyóleányok és vőfélyek voltak: Pallády Vetuska Dr. Lungu Anania, Vuicskics Aranka Dr. Lázár Aurél, Szfurlea Annuska Candrea Aurél, Jernea Marietta Pintszia Aurél, Szilágyi Mariska Pless János és Bránu Emilia Pallády Kornél. Este pedig az örömszülők házában vacsora és táncz volt egész reggelig, melyben a már említettek kivül részt vettek még a következők: Özv. Szabó Sámuelné, (Alsószopor) Rezey Gusztávné, Özv. Venter Kosztánné, Boros Gáborné, (Portelek) Bolkis Györgyné, (Szakasz) Buttyán Jánosné (Felsőszopor) Szfurlea Györgyné, (Csehi) Popescu Vazulné, (Nagyléta) Özv. Diez Valentiné, (Nagyvárad) Darabant Geróné, (Feketető) Papp Octávné, Boros Jánosné, (Kisbárd) Ardelean Lászlóné, (Batizvasvár) Szilágyi Feodorné, (Rév) és Szilágyi Veturka, (Bagamér.)

*** Suttner báróné a magyarokról.** A békeegyesületek alakítása érdekében annyi sikerrel agítáló Suttner Berta báróné a »Die Waffen nieder« című folyóiratban érdekes cikket írt a magyar békeegyesületről. Ebben többek között ezeket írja: »A magyar nemzetnek csatlakozása a békekongresszushoz szimptomatikus jelentőségű, mert a magyar vitéz, büszke, harcias s e mellett a szabadsáért lelkesedő nép Ha ezek a békemozgalomhoz csatlakoznak, akkor az egész más szellemben történik, mint a harcztól irtózó népek bárány szelidségében, a mit tévesen a békeliga alapjának tekintnek. Ők a barbár, kulturát elnyomó, az emberiséget lealacsonyító intézmény elleni küzdelemhez csatlakoznak. A szabadsáért való harcot ismerték fel a háboru elleni háboruban!«

*** Elfogott pénzhamisító.** Tegnapelőtt délelőtt Budapesten a nyomdász egylet Sthály-utca 1. sz. helyiségébe egy ember állított be, a ki egy szedőt és egy gépmestert keresett a belgrádi államnyomda részére. Az egyletben e czélból érintkezésbe lépett Brunner gépmester és Militics szerb szedővel, a kiktől az iránt tudakozódott, vajjon tudnak-e tíz forintos bankjegyet nyomni. Brunner és Militics készeknek nyilatkoztak; az idegen elvitte őket egy közeli kocszmába, itt aztán Militicset megbizta, menjen el egy kszilográfushoz és egy tíz forintos bankjegy klisséjét rendelje meg. Militics azt tényleg egy Fischer nevű királyutcai fametszőnél megrendelte, ki tudakozódni kezdett a klissé rendeltetése felől. Erre Militics elmondta, hogy őt az idegen valószínűleg pénzhamisítás czéljából akarja magához társul venni. A rendőrségnél nyomban bejelentették az esetet s az ma délután az idegent, midőn a klissét Fischertől elvinni akarta, letartóztatta. Kihallgatása most folyik a rendőrségnél.

*** Kántor-választás.** A nagyváradi ev. ref. egyházban vasárnap délelőtt lesz a megüresedett egyik kántori állás betöltése. Tizenegy pályázó van, akik közül az irányadó férfiak Rovács János mezőgyáni kántort öhajtják s valószínűleg őt fogják megválasztani.

*** Örmesterek a kiállításán.** Egy budapesti jeles fényképész czég megbízást, illetve engedélyt nyert, hogy a milleniumi kiállításra fényképeket készítsen a hadseregről. A többek közt ezredenkint csoportosítva az összes ezredek örmestereit lefényképezi. Nemrégén Nagyváradon is járt, s a 37. József ezred örmestereit vette le egy csoportképen. A kép egyes példányai már megérkeztek Nagyváradra. Igen sikerültek az egyes alakok.

*** A keresk. Csarnok diszterme.** A kereskedelmi Csarnok disztermének berendezésén lázasan dolgoznak. Napok óta próbálják a világítást, a fűtést, hogy vasárnap a Csarnok diszgyűlésére és társasvacsorájára rendben legyen a diszes helyiség. A hatósági felülvizsgálatot tegnap délelőtt tartották meg. Jelenvoltak a szemlén Papp János városi tanácsos,

Rimler Károly r. kapitány, dr. Baróthy Ákos, tb. főorvos, Busch Dávid v. főmérnök, Szücs Dezső tb. aljegyző, a Csarnok részéről pedig Váradi Mór titkár. Tüzetesen megvizsgálták ugy a nagytermet, a karzatot, mint a mellék-helyiségeket s mindent rendben találtak. Ennélfogva megadták a használhatási engedélyt.

*** Árvíz az Uri-utezán.** A rossz szerkezetű közutak alig van nap, hogy ne okoznának kellemetlenséget egyik másik utca lakóinak. Legujabban Uri-utezán az akadémiával szemben levő közut romlott el és elárasztotta az egész környéket víztócsával. És mintha csak senkihez sem tartoznék ez a dolog, a kut folyik akadálytalanul már egy napja. A víztócsa azután reggelre megfagy és járjon rajta, a ki tud. Először figyelmeztetni akarjuk erre az esetre azt, a kihez tartozik, azután pedig kérni, hogy egy kissé gyorsabban segítsenek máskor a bajon.

*** Aki meg akart halni.** Megemlékeztünk tegnap arról az M. I. nevű körözs-utcai szép leánykáról, aki nagyon szívére vette, hogy anyja nem adta ahhoz a fiatal emberhez, akit szeretett, s e felett való kétségbeesésében gyufaoldatot ivott. A szerelmes szívű kis leány valószínűleg életben marad; tegnap már jobban érezte magát. Szülei és dr. Grósz Menyhért orvos gondosan ápolják, hogy megmentésék.

*** A mesterinasok harca.** Évek óta állandó a panasz az iparos tanonciskolába járó rakonezátlan suhanczokra. A tanórák végeztével éktelen sivítással tódulnak ki az utczára s valóságos háborusdít rendeznek a szent László téren. A járőrköket inzultálják s még örülhet a ki ütleg nélkül átjut az áradaton, a nélkül, hogy egy bot vagy repülő kődarab megtalálná. Csütörtök este ismét nagy esete-paté kerekedett a két »párt«-ra szakadt haszon-talan süvölvények között; egy Furulyás Sándor nevű tanuló Homa István pályatársának a fején léket ütött egy hamisítatlan körözkövel. A súlyosan megsebesített fiút ápolás alá vették, Furulyás Sándornak pedig most az egyszer a rendőrség huzza el a nótáját.

*** A tartalékos tisztek ténylegesítése.** A király megengedte, hogy az egyéves önkéntesek, kik a tartalékos tiszti vizsgát letesznek és hivatásos tisztek akarnak lenni, mostantól kezdve a tényleges tiszti állásra képesítő kiegészítő vizsgát az osztály illetve a dandárparancsnokságok előtt tehessék le és hogy a mint a feltételeknek megfelelőek, augusztus hó 18-ikán a tényleges állományba áthelyeztessenek. A ténylegesítésre nézve irányadó elvek lesznek a következők:

A tényleges tiszti állásba leendő áthelyezésre nézve csak azok az egyéves önkéntesek jöhetnek figyelembe, a kik a szolgálati év folyamán gyakorlati tekintetben különösen alkalmasoknak bizonyultak, a kiktől feltehető, hogy műveltségük és egyéni hajlamaik alapján is megfelelő hivatásos tisztek lesznek és a kiktől a »csapatparancsnokok« ugy vélekednek, hogy ténylegesítésük igazán kívánatos nyereség a csapatra nézve. Azok az egyéves önkéntesek, a kik ténylegesítettnek akarják magukat, szolgálati évük befejezése után a tényleges szolgálatban hagyandók és az osztály illetve a dandárparancsnokságoknak, valamint a közös hadügyminiszteriumnak mint »hivatásos tiszti jelöltnek«, a névjegyzékben, tudomásvétel végett bemutatandók. A hivatásos tiszti jelöltek október 1-ével »valóságos« hadapródtiszthelyettesekké léptetendők elő, a mennyiben hely van, — egyébként »czimzetes örmesterek«-re vezendők ki. Január 1-én okvetlenül tartalékos hadapródtiszthelyettesekké fognak kineveztetni de az önkéntesi zsinórjelvény addig meghagyandó nekik. A pótvizsgák mindenkor április 1-eje és 10-ike közt fognak megtartatni.

*** Suszter inasok párbaaja.** A maga nemében páratlan lovagias ügy történt a napokban Gyulán. Két lovagias hajlamu suszterinas ugyanis, Ottlakó István és Papp László összeküldömbözvén, szabályszerűen kihívták egymást, s tanuk előtt dikicsesél megverekedtek.

Mindkét fél megsebesült. Az ügyet egyelőre a rendőrség folytatja. Ilyen körülmények között csakugyan nem hosszú életet jósolunk a párbajnak.

*** A tréfa vége.** Elment a csiki székely asszony a postára, hogy feladjon egy levelet. A kivel megíratta, nagyon el lehetett foglalva, mert a levélczim felírására már nem jutott ideje. Arra utasította tehát az irás-olvasás tudományában járatlan asszonyt, hogy vigye csak postára a levelet, majd felírják ott a czímet. A postamesternek azonban csakugyan tömördek volt a postamunkája s mikor az asszony jelentkezett, hogy írja fel a levélczímet: röviden utasította, hogy menjen a postaszolgálóhoz, megírja ez az irni valót. De a postaszólga még sürgősebb dologban izzagott, garmadával állott körülötte az elesomagolandó postai holmi, nem volt ideje leveleket czimezgetni. Hogy meneküljön az asszonytól, egy ötlete támadt:

— Dobja csak be a levelet amoda a klap-penes szekrénybe, aztán kiáltja bele, hogy kinek hová szól a levél: majd megtalálja az a maga utját.

S csakugyan az asszony bele is kiabálta a becsusztatott levél után a czímet, a humoros postaszólga ádáz gyönyörűségére, a levél gyűjtőszekrénybe. Csakhogy ennek az ártatlan mulatságnak komoly következménye lett. A Brassói Lapok szerint ugyanis egy éppen a postán volt úri ember jelentést tett a dologról s a postaigazgatóság most fegyelmi vizsgálatot indít a postahivatal ellen.

*** Ribillió a huszár laktanyában.** Nagy lótas-futás volt tegnap a Ferencz József-laktanya udvarán. Két kommandó szóhoz, nádpálczához és sarkantyuhoz szokott huszár lovat a komfortáblis, talyigás lovak szerepére degradáltak: szekérbe fogták. A két paripa azonban nagyon kellemetlennek találta az istrángot s olyan versenyt rendezett, hogy a huszárok alig bírták a megvadult állatokat megfékezni. Ekkorra azonban már tetemes összegű kárt tettek az elragadt lovak. A többek közt eltörték egy közkut, melyből rengeteg víz kiömlött, míg elzárták. Egy huszárt szintén megsértettek a lovak.

Lapunk egyes számai a következő útletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonneuwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.

Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8³⁰ regg., 2³⁰ éjjel, személyvonat 11³⁰ d. e., 2²⁰ d. u., 11⁰⁴ éjjel.

Kolozsvár felé gyorsvonat 7¹⁵ este, 2³⁰ éjjel, vegyesvonat 12³⁰ d. u., személyv. 3⁵⁰ délután, 2³⁰ éjjel.

Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10²⁰ d. e., 4²⁵ d. u., vegyesvonat 7³⁰ este.

Belényes-Vaskóh felé vegyesvonat 4²⁵ reggel, 1⁴⁵ d. u.

Érmihályfalva felé vegyesvonat 6⁴⁵ r., 4³⁵ d. u.

Ösi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6⁵⁵ r., vegyesvonat 2⁴⁰ d. u.

Vonat érkezik Nagyváradra.

Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7⁰⁵ este, 2¹² éjjel, vegyesvonat 7¹⁵ r., személyvonat 3⁴⁵ d. u., 1³⁸ éjjel.

Kolozsvár felől gyorsvonat 8³⁵ regg., 2¹⁹ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11¹⁷ d. e. 10⁴⁴ éjjel.

Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8³⁰ r., személyvonat 9³² d. e., 5³⁰ d. u.

Vaskóh - Belényes felől vegyesvonat 11⁰⁵ d. e. 9³⁰ este.

Érmihályfalva felől vegyesvonat 8¹⁰ r., 9¹⁴ este

Gyoma-Kót-Ösi felől vegyesvonat 10⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

Kis nagysámék.

— Modern élet.

Napról-napra jobban érik az emberiség a végpusztulásra. Nemcsak fűnek-fának tartozunk, de az életnek is. Ki-ki egy korrallal. Az idő önmagát ugorja át; vannak évek, mikor a tél marad el, máskor a tavaszt nem törleszti, néha a nyarat ősszé változtatja, s viszont ősszel vendégszerepelteti a tavaszt.

Az élet utánozza az időt; vannak férfiak és agok, kik sohasem voltak fiatal emberek, de nem akarnak megvélni. Látunk ifjú embereket még az első virágzás előtt, kik már tudósoknak adják ki magukat és nemszeretik, ha fiatalnak tartják. Találkozunk gyermekekkel, kik nem gyermekek, csak még ki nem fejlődött lányok.

Menjünk csak végig az utcán, a köztereken és nézzük meg a mamákat apró leányaikkal, s eszünkbe jut Balzac mondása: nincsenek nőgyermek, csak kis nők és nagy nők.

Hol van az aranyos gyermekkor a futkosás, jó kedv, közvetlenség? A kis ezizomás babák karöltve sétálnak komolyan egymással és beszélnek a nap eseményeiről, a divatról, valódi kis nagysámok, kik adják a bontott s a babaruhákban kalandokról álmodoznak.

Vannak 7—10 éves lányok, kiknek lelkiállapota a regény átélésére ki van fejlődve, csak a test szegül ellene.

Ide juttatott a modern nőnevelés, a sok felesleges tudomány, a négy fal között töltött sok idő: Mielőtt kifejlődnek, éretté teszi a gyermeket. A múlt nyáron volt alkalmunk olvasni egy kis nagysám levelét valamelyik fürdőből keltezve egy másik kis nagysámhoz. A piczike unatkozik, kevés a fiatal ember, katonatisztek nincsenek, a kirándulások unalmasak. Csupa hangversenyek vannak, a színházban még egy jóra való operettet sem adnak. — Ha ezt a nagysámot szülei fürdő helyett valami egészséges faluba küldik egy egyszerű családhoz, a hol megtanulja azt, hogy mi a gyermek öröme, úgy sorsának elejét veszi.

Ott falun megtanulhatta volna, hogy a mezőn futkosni, mezei virágokat szedni, lepkéket üzni, ez a gyermekek öröme. Azután a gyümölcs szedés, felmászni a cseresznye fára, epret szedni az erdőben, enyelegni a kakukkal és játszani egymás között, ez az élvezet.

Milyen más egészségesebb színben jött volna vissza ez a kis nagysám onnan, mint a fürdőről?

A kis nagysámék hamar elvetik a babajátékot, szégyenlik, hogy gyermekek és csakhamar idegesek lesznek.

Milyen okosabb volt az a világ, mikor a városi gyermekeket cserébe adták falura, a hol a falusi élet ártatlan örömei vésődtek a gyermekek kedélyébe. Akkor nem voltak kis nagysámok, még a 15 éves leánynak is a gyermekek között volt helye és játszott a legkedélyesebben.

Nemsokára nem játszanak a gyermekek de annál többet játszik majd a sors velök . . .

Irodalom és művészet.

— **Csendes dalok.** Ezen a czimen egy verskötet jelent meg ifj. Kocsán Jánostól. Ára: két korona. A csinos kis kötet 109 oldalon 58 verset tartalmaz. A versek vallásos, hazafias és szerelmes tartalmuak. Előadás módjuk élvezhető, technikájuk ügyes, rimeik gürdülékenyek.

— **Az akadémia tagválasztásai.** Az Akadémia főtítkára, Szily Kálmán, most küldte szét az Akadémia tagjainak az értesítést, hogy 1896. évi választásra a tagajánlások február 29-ig küldendők be a főtítkári hivatalhoz. Az értesítés szerint az I. osztályban egy rendes és öt levelező, a II. osztályban egy tiszteleti, kilencz

levelező, a III. osztályban két tiszteleti, három rendes és tizenhárom levelező tagsági hely van üresedésben. Az ez évi választáson tehát összesen 34 megüresedett hely tölthető be.

— **Blaháné Debreczen lakója.** Debreczeni telegram jelenti: Tiszay Dezső, debreczeni szinigazgató megkereste Blahánét, hogy megalapodjék vele debreczeni bucsuzására nézve. Blaháné kijelentette, hogy utoljára (márcziusban) Debreczenben lép szinpadra. Ez alkalommal Debreczenben házat vesz, mert — úgy mond — egyetlen vágya, hogy élete hátralevő napjait Debreczenben, annak a városnak falai közt élje, mely őt a művészetnek nevelte. A debreczeni közönség lelkesedéssel várja a művésznőt, fogadására és a szinpadtól való elbucsuztatására széleskörű társadalmi akció indult meg.

MULATSÁG.

Nőtlen urak bálja. A gyulai nőtlen urak a Gyulán állomásozó m. kir. honvéd tisztikar tagjainak egy részével együttesen elhatározták, hogy a farsangon valamennyien meg fognak házasodni. Előbb azonban részint, hogy magukat utoljára jól kimullassák, de másrészt az imádandónak lehető legjobb megválasztása végett febr. 15-én a »Göndöcs-kerti« pavillon nagytermében zártkörű bált rendeznek, melyre már szét is küldötték a meghívókat. A tisztajövedelmet a »Békésvármegyei Közművelődési Egyesület« javára fordítják. Belépti-díj személyenkint 1 irt, család-jegy 2 frt 50 kr.

Igazságszolgáltatás.

Elítélt nevelő. Sterberg Izidor ér-mihályfalvi lakos megfogadta a fiai mellé nevelőnek Adler Vilmost. Adler urnak azonban a nevelésen kívül privát passziói is voltak, melyeknek kielégítésére nem volt elég a csekély fizetés. A nevelő azonban élelmes ember, ilyen csekélység, holmi pénzzavar miatt nem esett kétségbe. Irt a gazdája nevében egy levelet Treihast Bernát kereskedőnek, melyben 100 forintot kér tőle egy pár napra kölcsön. A kereskedő sokalta a 100 forintot, de 50 forintot adott. Megbánta azonban ezt is rövid időn, mert midőn a kitűzött időben elment Sterberg Izidorhoz a pénzért, ez hüledezve adta tudtára, hogy sohasem kért tőle kölcsön. Csinált Adler Vilmos azonban még külön dolgokat is. A szabadkai gymnasium pecsétjével és az igazgató aláírásával bizonyítványokat hamisított magának négy osztályról, készítet egy olyan bizonyítványt is, melyben gazdája igazolja, hogy megbízható, kitűnő nevelő, meg még sokat. Tegnap tartotta a nagyvárad kir. törvényszék a büntügyi végtárgyalást, melyen család vétsége, közokirathamisítás büntette és közbiztonság elleni kihágás büntette miatt 8 havi börtönre ítélte Adler Vilmost.

A Békéssy-család föllebbezése. Közöltük a debreczeni törvényszék megszüntető határozatát a Békéssy-ügyben, közöltük annak a megokolását is, melyről értesülve Békéssy Gyula tankerületi főigazgató agyonlőtte magát. Békéssy Gyula temetése után annak nagykorú fiai és sógorai, névszerint ifj. Békéssy Gyula h. nánási gimn. tanár. Békéssy Béla m. kir. honvédhadnagy Pozsonyban, továbbá Kubek István budapesti kereskedő és Kubek Sándor debreczeni gyógyszerészességét apjuk, illetve sógoruk védőjét Kardos Samu dr. ügyvédet lakásán fölkeresték s fölkerítették, hogy a megszüntető határozat megokolása ellen az ő nevében is adjon be föllebbezést. Békéssy Gyula özvegye, Kubek Mária, ki a megrendítő csapás óta ágyban fekvő beteg, nem mehetett el, de

írásban szintén kérte Kardos Samu dt. Egyáltalában nem értjük, mi ezéja lehet ennek a föllebbezésnek; mert hogy valaki ítélet ellen föllebbezik azt láttuk, de megokolás ellen, olyat még nem láttunk. Különbön is kár az ügyet holygatni, hiszen Békéssy Gyulán úgy sem segít már semmit.

Rabló kocsis. Kádár Sándor kocsisit ki küldötte tavaly júliusban a gazdája, hogy hozzon takarmányt a kaszálóról. Kádár Sándor azonban ahelyett, hogy saját kaszálójukra ment volna, egyik haragosának, régebbi gazdájának takarmányát lopta el. A csász meglátta, mikor idegen helyen hajtott és meg akarta állítani a kocsisit; Kádár azonban gyorsan elvágott. Egy fordulónál ismét elébe került a csász és megállította a lovakat. A dühös kocsis erre neki hajtott, úgy hogy a csász a kerekek alá került, a lába összetört és még most is betegen fekszik. Ezért a tettéért rablás büntette miatt 2 évi fegyházbüntetésre ítélte vádlottat a nagyvárad kir. törvényszék, mely a büntnyben tegnap Millye Gyula elnöklete alatt végtárgyalást tartott.

Buzát loptak. Erős István és Karácsonyi József furtai lakosokat 7—7 havi, Szinesák Jánost pedig, mivel rovott előéletű 1 évi börtönre ítélte tegnap a nagyvárad kir. törvényszék, lopás büntette miatt. A dolog úgy történt, hogy a három vádlott belopódzott este a furtai plébános udvarába; egy kiállt őrnek, másik a padlásra ment, és leadott a harmadiknak két véka buzát, melyen aztán megosztottak. A tolvajokat már másnap elfogták és miután a járásbíró kihallgatta őket, átadták a kir. ügyészségnek, a melynek egy kevés ideig még vendégei maradnak.

Egy ajtó miatt. Szent-Jánoson történt tavaly október 23-án, hogy Halász Lajos összeveszett a bátyjával Mihálylyal, mert ez ki akarta dobni a szobából azt az ajtót, melyen az öcsese hálni szokott. Szóváltáson kezdtek és az lett a vége, hogy Lajos neki ment Mihálylyal egy késsel és először hasba, azután meg hátba szurta. Nem volt veszélyes a seb; a szakértők azt állították, hogy 14 nap alatt begyógyul. A tanúk ellenben azt bizonyítják, hogy 20 napnál tovább volt beteg Halász Mihály. A törvényszék elfogadta a tanúk vallomását és Halász Lajost a tegnap tartott végtárgyaláson súlyos testi sértés büntetéseért 6 havi börtönre ítélte.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyvárad kir. törvényszék Nagy József elnöklete alatt ma nyilvános ülést tart, melyen a következő büntnyek kerülnek végtárgyalás alá:

J. Szabb Benjamin súlyos testi sértés büntette és vétsége.

Bere Lajos lopás büntette és vétsége. Jakab Péter és társa gondatlanságból okozott emberölés vétsége.

Hergyan János lopás büntette.

Hamza Kovács György és társai lopás büntette.

Ezredéves kiállítás.

Megyék a millenniumon. A miniszterelnök rendelete értelmében a magyar állam ezer éves fennállásának emlékére a folyó év folyamán tartandó ünnepélyekről szóló Ő Felsége által jóváhagyólag tudomásul vett program tervezete szerint folyó évi május havának első felében az ország összes törvényhatóságai ünnepélyes közgyűlések lesznek tartandók. Trencsén vármegye alispánja ebben az ügyben átir most Szunyogh Péter alispánhoz, hogy a mennyiben vármegyéjének közönsége ezen ünnepélyes közgyűlés megtartása tekintetében már is döntött volna, kéri, hogy az erre vonatkozó határozatokat és az ünnepélyességek részletes tervezetét küldje meg.

Szegény emberek a kiállításon. Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter rendeletére a m. kir. államvasutak igazgatóságánál e napokban értekezletet tartottak az összes hazai magán, fő- és az önállóan kezelt helyiérdekű vasutak és a kiállítási igazgatóság, mely értekezleten azokat a módokat, illetőleg kedvezményeket állapították meg, melyek alapján az ország szerénysorsu földműves népe és a gyári munkások, továbbá a kereskedelmi és iparos segédek a megyei hatóságok, a kereskedelmi kamarák stb. támogatásával a kiállítás tanulmányozására és a főváros megtekintésére tömegesen nagyobb csoportokban lesznek Budapestre hozhatók. Az értekezleten képviselt vasutak megbízottai hozzájárultak a legalább 20—30 főnyi csapatoknak — esetleg különvonatokban — fél, illetőleg 33 százalékos mérsékléssel való szállítására, a mi oly módon fog megtörténni, hogy az illető csapat vezetője a magyar ktr. államvasutak, illetőleg a kiállítási igazgatóság útján 5—8 frtba kerülő utazási füzeteket kap, melyeknek egyes lapjai a vasuti utazásra, a kiállításnak kétszeri látogatására, két-három napi éjjeli szállásra és élelmezésre fogják jogosítani tulajdonosukat.

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg L. után Dr. Margitai.

»Oh nagysád,» válaszolá az ezredes. A hiúságot valóságos művészettel [nevelik nagyra a divatos ezredesekben. Erővel pazarlókká teszik a fiatalokat midőn tulhajtott fényűzéshez szoktatják. Az én időmben mennyire másképp volt minden!]

Az egyfogatu előállott; Kattenstädt népe épen be akart szállani, de Browning visszatartotta. »Ide csak nem akar szállani, nagyságos asszonyom» kiáltá, éjjél előtt haza sem érne ezzel a nyomorúságos járművel. Az én otthonom sokkal közelebb van; majd én ülök Bessie-vel ebbe a kocsiba, nagyságos asszonyom pedig az enyémen megy Nejródeba. A legjobbat béreltem ki, amelyet Norrenburgba találni lehetett, s hogy egy pár mértfölddel többet fizetek vagy kevesebbet az nekem igazán tökéletesen mindegy.

Adél elborzadt arcz ki fejezéssel nézte Browningot; majd földre sujtá szegényt tekintetével, Kattenstädt azonban aki kezdetben maga is bosszankodott, most már szívből nevetett: »De nekem igen is nem mindegy, én abban a kocsiban akarok visszahajtatni, amelyen jöttem,» s ezzel barátságosan intett Bessie-nek aki hiába iparkodott bátyja szó-áradatját megállítani.

»Szentelen» mormogá Adél és sietett be szállani.

»Istenem, hát igazán ügyetlenséget követtem el» kérdé szorongva az öreg ember. »Hiszen nem tettem egyebet minthogy egy jó kocsit ajánlottam rossz helyett.»

Nem győzte magasztalni pompás kocsiját; még akkor is dicsérette, s protestált, mikor a báróné kocsija a porfellekben egészen eltűnt.

A társaság láthatólag ritkult. Egyik kocsis a másik után robogott tova, csak Browning ur felmagasztalt equipage-a nem akart mutatkozni. Helyette egy másik kocsis robogott elő rettentő sebességgel, melynek lovai valamitől megijedtek s elragadtak. Futott az utból mindenki; a nehézes, testes Browning egy köves egyenetlen lejtőn futott lefelé, megbotlott egy kőben s egész hosszában végig esett a barátságátalan talajon. Pár pillanat múlva a kocsis megfékezte elvadult lovait, a széjjelfutott közönség újra összeverődött, csak Browning feküdt még mindig mozdulatlanul a földön. Bessie ott termett mellette, s az idejében megjelent Wesselhöft segítségével iparkodott lábbaállítani szegényt. Fölemelni csak fölemelték volna, de midőn lábra akart állani, megint csak visszaesett.

»Valami baja esett a lábamnak,» kiáltá fájdalmasan.

Bessie aggódva térdelt mellé. »Vajjon nincs orvos közelben?» kérdé szorongva.

»Schröder Vilmos!» kiáltá Wesselhöft. »Barátom és rokonom, aki velem ide jött volt tévé hozzá Bessiehez fordulva magyarázólag. »Nini, már siet is erre. Megengedi nagysád, hogy szemügyre vegye a lábat? Reményem, azt fogja konstatálni, hogy semmi komoly baj nincs.»

»Reményem!» sohajtá Bessie, s várakozva nézett körül. »Csak már jönnel!»

»Az öreg ember szeliden simogatta Bessie arcát. Ha természetes maradt, jóakaratu arca egészen kellemes kifejezést öltött. »Semmi baj nincs Bessie!» vigasztalá azután. »Legfőljebb egy kis zuzódás az egész!»

Schröder dr. megjelent és megvizsgálta a lábat. Törést konstatált a boka táján és szükségesnek ítélte a seb bekötését.

Bessie igen szamaritánusnak mutatta magát. Sem nem jajgatott, sem nem panaszkodott, nyugodtan segített a doktornak mindenben tehetsége szerint. A homokban térdelve bár, nem csekély fáradsággal egyenesen tartotta az öreg ember felső testét és fejét. De ideiglenes kötésül nem adhatott egyebet Schröder urnak, mint zsebkezdőjét. Gúnyos mozdulattal dobta ezt el az orvos, és Wesselhöft zsebkezdőjét kérte kézhez gyorsan, határozottan darabokra tépte, úgy tekergette a megsértett lábra. Majd utasítá barátját, hogyan fogja meg a beteget, akit Bessie és még egy rendőr segítségével az időközben megérkezett kocsihoz vezettek.

Mi előtt a kocsiba emelték lélek-szakadva jelent meg egy ifju lovastiszt. Nyulánk feltűnően szép fiatal ember volt szabályos, habár egy kissé nőies vonásokkal; azonfelül az ön-elégedettség egy neme tükröződék arczán, ami nem a legkellemesebben érinté a szemlélőt. Futólag csaknem leereszkedéssel üdvözölte a két Browninggel bajlódó urat, kik az üdvözlést ép oly röviden viszonzták, s mélyen meghajolva a piruló Bessie előtt hirtelen nagy hévvel fordult Bowninghoz:

»Egész örömem oda van!» mondá »Hogy épen itt, épen ma érte ez a baj.«

»Kettenstädt ur, ha hozzálátna ön is és segítne nekünk Browning urat a kocsiba emelnünk,» szakítá félbe Wesselhöft »nagyon okosat tenne.«

»Csak ne lennék olyan ügyetlen,» válaszolá a fiatal ember, miközben egy gyöngye kísérletet tén segíteni, melynek azonban az orvos száraz megjegyzéssel vetett véget. »Jobb lenne ha Wesselhöft maga látna hozzá, a helyett, hogy másokat oktat.«

Mr. Browning örömmel pillantott föl az ifju tiszt láttára. Nem győzött hálálkodni részvétért, sőt kezelt is akart nyújtani neki, de az orvos nem engedte. »Maradjon nyugodtan a kocsiban lesz idő, s alkalom mindezekre.«

»Bessie nagysád» fordult most Kettenstädt a leányhoz »azt reméltem, hogy az ön gratulációja fogja betetőzni boldogságomat, s hogy ime egy szava nincs számomra megvallva, igen fáj nekem.«

A leány ismét elpirult »Remélem befogja látni Kattenstädt» mondá meglehetősen hidegen »hogy e pillanatba egész figyelmem bátyámat illeti.«

A trat ajkaiba harapott, s e percztől kezdve ismét egészen az öreg urnak szentelé felé, kité ezalatt kényelmesen elhelyezték a kocsiban. A doktor Bessie kérelmére velük akarván tartani, fölugrott a bakra. Mialatt Kattenstädt az öreg amerikai elárasztá részvénytárgyainak, Bessie meleg hálával nyújtotta kezét Wesselhöftnek. A régóta visszafojtott megindulásnak szabad folyást engedett, ajkai reszkettek, szeméi könnyekben csillogtak. Wesselhöft tiszteletteljesen emelte ajkaihoz az odanyújtott remegő kezét: »Ha megengedi nagysád,» mondá »legközelebb meglátogatom betegét.« (Folyt köv.)

TAVIRATOK.

Korbuly-Forgách affér.

Budapest, febr. 7. (Saj. tud. táv.) A Nemzeti Ujság 30-ik számában »Menekülő főjegyző« czímen egy cikkely jelent meg,

mely a nógrádmegyei főjegyző, Tihanyi Ferencz ellen súlyos sértéseket tartalmaz. A súlyos beteg főjegyző helyett a megyei tisztikar kért a cikkelyért elégtételt Korbuly Józseftől a Nemzeti Ujság szerkesztőjétől, ki a felelősséget elvállalta. Az ügyből kifolyólag Korbuly József gróf Forgách Antal megyei aljegyzővel ma pisztoly párbajt vívott. Egyik fél sem sérült meg.

Svastics lemondott.

Budapest, február 7. (Saj. tud. táv.) Csesznák József perlaki ügyvéd Magyarországon megjelent leleplezésével oly kinosan kompromittált zalamegyei főispán, Svastics Benő állásáról lemondott.

Pulszky Károly baja.

Budapest, febr. 7. (Saj. tud. táv.) Az Országos Képtár igazgatója a Lipót mezőn éli azt az életet, a mi az élőhaltak sorsa. Mint új beteg, a ki a mellett, hogy ujságszámba megy, érdekes vendég e szomorú halottas házban, körül van véve ápolóval és doktorral és nem bocsátanak hozzá senkit, a ki közvetlenül hozhatna ki hirt, hogy mi van vele. Mi az a hír terjedt a fővárosban, hogy dr. Ajtay törvényszéki orvos kiment a tébolydába Pulszky Károly megvizsgálása végett.

A képtár új igazgatója.

Budapest, febr. 7. (Saj. tud. táv.) Alig záródtak be a tébolyda kapui a szerencsétlen Pulszky Károly mögött, már is az utódját emlegetik. Hír szerint az Országos Képtár igazgatói állását rövid időn betöltik, még pedig vagy Zichy Mihályval, vagy Munkácsy Mihályval.

Elgázolt muukások.

Budapest, febr. 7. (Saj. tud. táv.) Liptó-szentmiklós közelében óriási szerencsétlenség történt. Három sebesen haladó gözmozdony elgázolt 50 munkást. Számos haláleset és sok sebesülés történt.

Közgazdaság.

A közös függő államadósság.

A függő államadósság ellenőrzésére kiküldött országos bizottság Bécsben, február 4-én tartott 49-ik ülésében az államjegyek forgalmi összegét 1896. január hó végével következőnek találta:

A bizottság saját feljegyzései alapján 1, 5, és 50 forintosokban összesen 118,319.408 forint van forgalomban. A közös pénzügyminiszterium hivatalos közlése szerint a forgalomban levő sóbányautalványok összege: 46,325.550 forint. Összesen 227,644.958 forint.

Az 1 forintos államjegyekből január végén még forgalomban volt 1,209.558 forint.

Ezt a kimutatást összehasonlítva a december 31-iki kimutatással, konstatálhatjuk, hogy január folyamán 12-2 millió forintnyi államjegyet vontak ki a forgalomból, mely összegből mintegy 200.000 frt esik az 1 forintosokra. A forgalomban maradt 1,209,558 darab 1 forintos papírpénz jórészt annak a hiánynak tekintendő, mely az évek folyamán a forgalomban elkallódik s így ez az összeg valószínűleg nyereségül marad meg az államnak. Az 5 forintosokból a múlt hónapban mintegy 12 millió frt értékűt vontak be.

A sóbányajegyekből ellenben 5 millió forinttal több volt forgalomban, a mi meglehetősen ellentétben van az ellenőrző bizottságnak azzal az intenciójával, hogy minél jobban megszorítsa e sóbányajegyek forgalmát.

Marhaszállítás. A földművelésügyi miniszter tudomásvétel és közzététel végett értesíti a megye törvényhatóságát, hogy a sziléziai cs. és kir. tartományi kormány f. évi jan. hó 26-án kelt hirdetésé szerint a kerdőzöknek Csongrád és Győr vármegyékéből, valamint Győr városból Sziléziába való bevitele ismét meg van engedve.

Uj állatorvosi kerület. A földművelésügyi mi kir. miniszter értesíti a törvényhatóságokat hogy Csanád vármegye területét f. év márczius hó 1-től kezdve Makó székhelylyel uj állami állatorvos kerületté alakította.

A kisbirtok eladósodásának meggátlása Németországban. Már 1894-ben hozott a német birodalmi gyűlés elvi határozatot a kisbirtok megzalogolhatóságának korlátozására, a kérdés azonban ellanyhult és nem vitétet ki. Most ugyanczen célból számos képviselő javaslatot terjesztett a birodalmi gyűlés elé, mely minden valószínűség szerint törvényerőre fog emelkedni, mivel nemcsak számos, de lelkes pártfogókra is talált. A tervezet a családalapítás és fentartás megkönnyítését, a nyomor megakadályozását célozza. Kimondja ugyanis, hogy minden 24 éves férfi, oly védelemmel szerezhet magának egy paraszttelék erejéig birtokot, mely szerint a tartozásai fejében csak értékeknek feléig zálogolható meg, így is jövedelmezőségének tekintetbe vételével. Kimondja továbbá a tervezet e telek oszthatlanságát is, természetesen csak akkor, ha tulajdonosainak családja van. A javaslatot indokolja a súlyos gazdasági helyzet, érdekes azonban miként indokolják a hitelezői jogok e megszorítását jogi szempontból. Abból a felfogásból indulnak ki, hogy a család főnek első sorban neje és gyermekei a hitelezői, a mennyiben azokat eltartani tartozik, hogyha tehát a telek felét nekik biztosítjuk, csak elsőbbségi jogot adunk a családnak a többi hitelezővel szemben. A kisbirtokos háztűznének illetén védelme amerikai eredetű, a hol is először Texasban 1839-ben hozattak a kis ember eladósodásának meggátolására törvények, innen azután átültették az eszmét az Egyesült-Államok csaknem összes államainak törvényeibe, sőt még Kanada egyes tartományaiha is elszármazott. Csak hogy az amerikai törvény annyiban különbözik attól, a melyet Németországban kontemplálnak, hogy nélküli az agrár jellegű s egyformán kiterjeszkedik a kis kereskedő boltjára, mint a kisiparos műhelyére, vagy a földműves telkére. Nálunk Magyarországon is ismertette és kolportálva volt az amerikaiak e böles törvénye. Körülbelül 15 éve annak, hogy gróf Széchenyi Imre és gróf Andrássy Géza nálunk a kérdést ismertették, fájdalom azonban, eredménytelenül.

Osztálysorsjáték. Az osztálysorsjáték húzásainak második napján a kihuzott legnagyobb nyeremény 60.000 korona volt.

60.000 koronát nyert a 22656.

15.000 koronát nyert a 7118.

4000 koronát nyert a 36724.

2000 koronát nyertek 60507, 94090.

1000 koronát nyertek: 61836, 116973.

400 koronát nyertek: 4069 8802 23477

28036 31395 39510 42635 43996 55529 58621

60491 61396 68923 71104 74882 79114 82883

89401 89848 94184 96178 99656 100499

102399 118362 119814.

200 koronát nyrttek: 764 777 1860 2748

3254 3284 3560 4190 4596 4981 4995 5679

6296 6390 6549 6877 7038 7567 9583 9879

10515 10725 11474 11675 12005 12128 12149

12772 12959 13558 13773 13839 15929 17328

17345 19261 19710 19868 19963 20200 20988

21333 21398 22246 22535 23050 23941 24764

26046 26582 27034 27125 27532 27606 29828

30025 30153 30253 30321 31812 32046 33428

34233 34596 35392 36303 36361 37476 37869

37975 38321 38424 38704 39188 39429 39472

39492 39861 41367 41631 43046 44419

45191 45253 45433 46058 46817 46930 47438

48380 48713 49453 49753 50264 50617 50725

53169	53651	53970	54123	55206	55508	56522
56644	58374	57518	58124	58558	61031	61100
61176	61426	62531	63561	64026	64255	64777
65029	65056	65324	66539	67535	67574	67776
68533	68918	69921	71977	72213	72332	72552
73341	73655	73681	73936	74545	74966	76109
76986	77341	77679	77759	78133	78444	78601
79402	79885	80494	80696	80955	81271	83452
84298	84355	84643	84722	85013	85823	86415
86460	86722	88229	88943	89536	89676	89871
90102	90130	90728	90861	91462	91696	92206
92346	92404	92473	92874	92925	92938	93001
93595	93604	93665	94385	94639	94688	95577
96477	97103	97562	97796	97830	97861	99941
100069	100387	100762	101184	102180	103314	
105810	107097	107217	107450	108429	109055	
109777	109875	110611	111222	111634	111650	
111862	112103	112225	113147	113239	113716	
114649	114783	114895	115105	115315	115440	
115722	116653	117495	117505	118954.		

Terménytőzsde.

— Távirati jelentés. —

Budapest, február 7.

Bu za tavaszra, bácskai	7.24
> tavaszra, északi	7.25
> szeptember-októberre bácskai	7.09
> szept.-okt.-re északi	7.10
Ro zs tavaszra, bácskai	6.61
Rozs tavaszra, északi	6.62

Tengeri június-júliusra, bácskai	4.41
> jun.-jul.-ra, északi	4.42
Rep ce augusztus-szeptemberre, bácskai	10.—
> aug.-szept.-re, északi	10.80

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. február 7-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.50
Magyar koronajárdék	39.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	125.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.20
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcsön	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcson	141.50
Oszták járadék papirban	101.—
Oszták járadék ezüstben	101.—
Oszták járadék aranyban	122.50
Oszták korona járadék	101.50
1860. oszták államsorsjegyek	147.50
Oszták magyar bankrészvény	1030.—
Magyar hitelbank részvény	434.—
Oszták hitelintézeti részvény	381.50
Oszták-magyar államvasuti részvény	371.75
20 frankos arany (Napoleonkor)	959.—
Német birodalmi márka	59.30
London vista	121.25
Páris vista	48.05
20 márkás arany	11.84

Szerkesztői üzenet.

Rendező. Özv. Vagaszky Árpádné igenis ott volt a zenekedvelők egyesületének estélyén. A névsorból tévedésből maradt ki.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

HIRES, VALÓDI 301 15—36

MARIACZELLI GYOMORCSEPPEK.

Készíti BRADY KÁROLY, „Az őrangyalhoz“ címzett gyógyszerárában
Kremsierben (Ausztria, Morvaország.)

Ezen kitűnő gyógyhatással bíró cseppek, melyek nevezetesen **gyomor- és altesti bántalmak, gyomorgörcs és kolikánál** évek hosszú során át asználtattak úgy felnőtteknél mint gyermekeknél, s melyek étvágyhiánynál oly hathatósaknak bizonyultak, ma-radandó hírnevére tettek szert, sőt még híres orvosok érdekeit is előmozdították.

A legtöbb betegség rontott gyomor és étvágyhiányból keletkezik, mely betegségektől — különösen az alant felsoroltaktól — a cseppek használata szerencsésen megóv, ha csak belőlük háromszor naponta csupán egy kávéskanállal veszünk.

A máriacelli gyomorcseppek hatása a következő esetekben tulbalad minden más szert, különösen **étvágyhiány, rosszszagú lehelet, gyomorgyengeség, szelek, felbőfögés, kolika, gyomorkatharus, gyomorégés, aránytalan nyálkaképződés, sárgaság, utalát és hányás, főfájás, ha a gyomortól ered, gyomorgörcs, székszorulás, eldugulás, a gyomor tulterhelése ételek és italok által, májlep- és vesebetegségeknél (aranyér).**

Ezen cseppek több mint 200 év óta azon tapasztalást nyújtottak, hogy a legtöbb gyomor és altesti bántalmakat gyógyítják, sőt még hosszú több mint 100 éves életkorra segítettek.

Ambrosius pater, a ferenczi klostornak egy apátja Szíriában a Carmel-hegyen volt feltalálója, miért őt egész Szíriában és Palestinában csodálták, ki őt segített, a hol már segítség lehetetlen volt. Ő maga használván ezen cseppeket, 107 évet élt atyja és anyja pedig 110 évet. Ezen szert halála után egy rokonnak örökölte, pater Servien konstantinápolyi pap, ki ezt mint titkos szert kevésnek nyújtotta s csak később szintén egy rokonuk, ki az orvosi pályán Rómába volt, ismét megalkotta régi megérdemelt hírnevét.

Pater Gregor, főtisztelendő apát az althosi kolostorban 98 évet élt és egy másik apát ugyanezen kolostorban 102 évet. A muranói invalidus szíllodában 1838-ban meghalt egy 100 éves tiszt, Kováts János. Ki tényleg hosszú életét ezen cseppeknek köszönhetette. Erzsébet hercegnő Innsbruckban, kit a legtöbb orvos gyógyíthatatlannak mondott, ezen cseppek használata által még sok évet élt.

Ilyen tények mellett ezen cseppek eleinte csak kolostorokban, később kórházakban és Európa legtöbb városában mint megbecsülhellen szer a legjobb sikere mellett használtattak. Végül még megemlítendő, hogy ezen cseppek — melyek sok híres orvos által elismertettek — alkatrészei minden más orvosság vegyeit nem képezik, hanem különféle szerencsésen megválasztott délszaki növények preparált nedvei, melyeket évente a Libanon hegyén Kis-Ázsiában gyűjtenek és mindig friss állapotban Európába lesznek küldve.

A máriacelli cseppek gyöngéden oldólag hatnak, igen kellemes keserű ízűl bírnak és reggel éhgyomorral, továbbá ebéd előtt és este lefekvés előtt egy-egy kávéskanálnyal bevenődök (gyermeknek csak egy 1/2 mádrésznit kell adni) és friss vízzel vagy vizezett borral leöblítendő. Bevétel folytonos használata által a fenneb idézett betegségek bármelyike 2-4 hét alatt teljesen megszűnik. Magától értetődik, hogy e mellett szigorú életrendet kell követni.

Használati utasítás.

Ovás! Lelkiismeretlen hamisított megkísérlették csekélyebb értékű praeparatumokat ugyanazon, vagy hasonló név alatt áruba bocsátani s azokat valódi Máriacelli gyomorcseppekként eladni. Mindenkit óva intünk ezen hamisítványok megvásárlásától, nehogy azok használata káros következményeket vonjon maga után.

A több mint 200 év óta ismert valódi Máriacelli gyomorcseppek a legnagyobb gyógyszerelő bíró növényekből készülnek s valódiságuk jeléül vörös az idenyomatott védjegy s aláírással ellátott papirba van csomagolva és a minden üveghez mellékelt használati utasításon meg van jegyezve, hogy Gusck H. Kremsier-i nyomdájában készült.

Egy üveg ára 40 kr. — Kettős üveg ára 70 kr.

A híres, valódi Máriacelli gyomorcseppek a következő gyógytárakban kaphatók.

Magyarországban: Budapest, Török József király-utca, Petri Ottó, Székely A., Budai Emil, Városházter 9. Butlyin Tamasányi L., Abony, Lukács Gy. Apatin, Rátajy Th. Apacza, Bonomy Antal, Arad, Ring Lajos, Kiss István, Schaffer A. Aranyos-Maróth, Bittó Károly, Aszód, Dézsa A. Baja, Hollósy József, Nagy Sándor, Bántalyp, Auró Andras, Baranya-Selye, Uwira Fr. Barcs, Kout Sándor, Béla, Tumor János, Berettyó-Tyfalu, Tamási G., Bicske, Gölner Károly, B.-Csaba, Varság, B.-Gyarmat, Cservenyák Gy., Kanitz Odón, B.-Mágorcs, Szép Géza, B.-Szarvas, Bugyis A., Bonyhád, Kramlin József, Bazin, Meisl Fr. Czepléd, Bohus Ed., Zalai, Csáková (Temes), Toldy Sándor, Csenej, Rutner J. Csepreg, Kekas Mihály, Cs.-Somorja, Barta T. Debreczen, Göllt Nándor, Tóth Béla, Mihalovics István, Dr. Rotschnek Emil, Tamassy Pálás, Delta, Braumüller E., Diószegh, Vaday Ignác, Dobsina, Třešcher, Derlova, Kes József, Dorozsma, Karesay Károly, Duna-Pataj, Mndra Pál, Enying, Adler Emil, Eperjes, Makovický, Mohitoriz István, Fger, Irgalmas barátok, Köfner L. Ózvegye, Buzath L., Erdmihályfalva, Mátray István, Ersekújvár, Mészáros, Felka,

Cornides K. Fekete Ardo, Szempák Géza, Fiume, Mizán A. Pécs, Irgalmas barátok, Zsig László, ifj. Erreth János, Sipőcz István, Göbel Kálmán, Gödöllő, cs. és kir. udv. gyógyszerár, N.-Beeskerek, Kellner J. Moczkovcsák D. Nagy-Kani zsa, Prager Béla, Belusz Lajos, Nagy-Kikinda, Neuhold Károly, Panajoth Sándor, Nagy-Leker, Bolyos Gyula, Nagyvárad, Ember E., Molnár Lajos, Nyiry György, Hering Sándor, Győrött, Mehlschmiedt J., Hadház, Farkas Odón, Hajós, Martinovich J. Hatzfeld, Holcz Matyas, H.-M.-Vasárhely, Bereczk Péter, Kies Gyula, Németh L. Holicz, Milbauer R. J., Homona, Szekerák Ambrus, Hosszufalu, Jekelius G. Hosszu-Pályi, Sárosy Imre, Huszt, Keresztes József, Iglo, Gärtner Eálmán, Ipolsyág, Berkó István, Jászberény, Merkl J., Csaba, Horváth Kálmán, Kalocsa, Horváth Károly, Káloz, Jeges Antal, Kápolna, Egerlaud K., Kápolnás-Nyék, Hankóczy E., Kaposvár, Czöllner, Pataky Andor, Kapuvár, Vavreskay János, Karánsebes, Müller J., Risticz, Kassa, Galik Géza, Mészay Gusztáv, Molnár Lipót, Wandraschek Károly, Kecskenét, Katona, Molnár, Farkas J. Bódogh F. Kékes, Scheint A. Késmárk, Genersich Károly.